

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

17 MARS 1953.

PROPOSITION DE LOI

revisant les dispositions de l'Arrêté Royal du 12 mars 1936, unifiant le régime des pensions des veuves et des orphelins du personnel civil de l'Etat et du personnel assimilé.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 56 de la loi générale des pensions civiles et ecclésiastiques, transformé par l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936, est libellé comme suit :

« La femme qui se marie avec un pensionné ou avec un magistrat, fonctionnaire ou employé, démissionné ou démissionnaire, et les enfants issus du mariage n'ont aucun droit à la pension. »

L'arrêté du 12 mars 1936 s'exprime ainsi en ses articles 1 et 2 :

« Article 1er. — La veuve a droit à une pension de survie à condition :

» 1° que son mari ait accompli une année de service au moins;

» 2° que la durée de son mariage ne soit pas inférieure à un an.

» Toutefois le droit à la pension de survie est acquis, quelle que soit la durée des services et du mariage, si le décès de l'époux a été causé par des blessures reçues ou des accidents éprouvés dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de fonctions dans la métropole ou dans la colonie.

» Il en est de même si le décès résulte de faits de guerre ou de blessures reçues, d'accidents éprouvés ou de maladies causées ou aggravées par les fatigues, accidents ou dangers du service militaire en temps de guerre.

17 MAART 1953.

WETSVOORSTEL

tot herziening van de bepalingen van het Koninklijk besluit van 12 Maart 1936, waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk Staatspersoneel en het daarmee gelijkgesteld personeel.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Artikel 56 van de algemene wet betreffende de burgerlijke en kerkelijke pensioenen, gewijzigd door het Koninklijk besluit n° 254 van 12 Maart 1936, luidt als volgt :

« De vrouw die in het huwelijk treedt met een gepensioneerde of met een ontslagen of ontslagnemend magistraat, ambtenaar of bediende, alsmede de uit het huwelijk gesproten kinderen hebben geen enkel recht op pensioen. »

De artikelen 1 en 2 van het besluit van 12 Maart 1936 luiden als volgt :

« Artikel 1 : De weduwe heeft recht op een overlevingspensioen mits :

» 1° haar echtgenoot minstens één jaar dienst hebbe volbracht;

» 2° de duur van haar huwelijk minstens een jaar bedrage.

» Edoch, het recht op pensioen wordt verkregen, welke ook de duur van diensten en huwelijk zij, indien het overlijden van de echtgenoot veroorzaakt werd door kwetsuren opgelopen of ongevallen overkomen bij de uitvoering of ter gelegenheid van de uitvoering van functiën in het moederland of in de kolonie.

» Hetzelfde geldt indien het overlijden het gevolg is van oorlogsfeiten of opgelopen kwetsuren, ondergane ongevallen of ziekten verwekt of verergerd door vermoeienissen, ongevallen of gevaren van de militaire dienst in oorlogstijd.

» Dans les cas envisagés aux deux alinéas précédents, le droit est subordonné à la condition que le mariage soit antérieur à la blessure, à l'accident, à l'origine ou à l'aggravation de la maladie qui a entraîné la mort.

» Article 2, § 1er. — Aucun droit à la pension n'est ouvert à la femme qui a épousé un pensionné ou un agent démissionné, démissionnaire ou révoqué, ni aux enfants issus du mariage.

» § 2. — La femme et l'enfant âgé de moins de 18 ans d'un agent démissionnaire, démissionné ou révoqué après 15 années de services admissibles, conservent les droits à la pension. »

C'est à la modification de ces deux articles qu'est destinée cette proposition de loi. Souvent déjà les dispositions en ont été discutées dans le monde des fonctionnaires et surtout dans le monde féminin. Les femmes fonctionnaires contribuent en effet à la formation de la Caisse des Pensions des veuves et des orphelins et leur veuf n'a pas droit à la pension qu'elles contribuent cependant à former. Mais ce n'est pas en faveur de cette revendication spécifiquement féminine que je voudrais modifier l'article 56 de la loi générale modifié par l'arrêté royal du 12 mars 1946.

Il est une autre revendication des femmes qui me paraît juste et à laquelle il me semble facile de faire droit, c'est la demande des veuves qui voudraient que pour l'octroi de la pension, on ne fasse plus de différence entre la veuve qui a épousé le fonctionnaire avant sa mise à la retraite ou après sa mise à la pension.

Depuis la guerre, il est arrivé à tous les députés de recevoir des S. O. S. de détresse, ou bien de femmes âgées, frisant les 80 ans et qui tout à coup par la mort du mari, se trouvent sans ressource aucune, obligées de tomber à la charge de l'assistance publique, ou bien de femmes plus jeunes ayant épousé un homme plus âgé et pensionné en vertu des articles 2, 3, 4, 5 de la loi générale et des dispositions 2 et 3 de l'arrêté de 1936, qui ont des enfants de ce mariage et se trouvent sans ressource à la mort du mari.

Le cas s'est présenté souvent pour des officiers ou des fonctionnaires ayant pris part à la première guerre et pensionnés en raison de leur inaptitude au travail.

Y a-t-il des raisons plausibles pour soumettre les veuves de fonctionnaires ayant épousé ceux-ci après la mise à la pension à un autre régime que les veuves soumises à la loi générale des pensions ?

Il faudrait répondre par l'affirmative si la pension de la veuve et de l'orphelin du fonctionnaire était une pension gratuite au même titre que celle du fonctionnaire, mais la Caisse des veuves et des orphelins est formée par les versements des fonctionnaires et l'on ne voit pas dès lors pourquoi les affiliés à cette caisse subiraient d'autres règles que les affiliés à la Caisse générale des pensions.

Chacun sait de plus que la Caisse des veuves et des orphelins est une caisse riche et que par conséquent on ne court aucun risque à en faire bénéficier celles pour qui elle a été créée et, parmi elles les veuves de fonctionnaires pensionnés. En effet, les versements ne se font point en prévision de ce que la veuve sera la première femme, épousée dans la jeunesse, avant qu'il soit question de pension, ou une seconde femme, épousée après l'âge de

» In de gevallen voorzien in de twee vorenstaande leden, geldt het recht onder voorwaarde dat het huwelijk voltrokken werd vóór de verwonding, het ongeval, de aanvang of de verzwaring van de ziekte die de dood ten gevolge heeft gehad.

» Artikel 2, § 1. — Aan de vrouw die een gepensioneerde of een ontslagen, ontslagnemend of afgesteld ambtenaar, beambte of bediende heeft gehuwd noch aan de uit dit huwelijk gesproten kinderen wordt enig recht op pensioen toegekend.

» § 2. — De vrouw en het minder dan 18 jaar oude kind, van een na vijftien in aanmerking komende jaren dienst ontslagnemend, ontslagen of afgesteld ambtenaar, beambte of bediende behouden hun recht op pensioen. »

Dit wetsvoorstel heeft ten doel beide artikelen te wijzigen. De bepalingen er van werden reeds dikwijls besproken onder de ambtenaren en vooral onder de vrouwen. De vrouwelijke ambtenaren dragen inderdaad het hare er toe bij om het Pensioenfonds voor weduwen en wezen te stijven, en hun weduwnaar heeft geen recht op het pensioen dat zij nochtans helpen samenstellen. Het is echter niet wegens die louter vrouwelijke eis dat ik artikel 56 van de algemene wet, gewijzigd door het Koninklijk besluit van 12 Maart 1936, zou willen wijzigen.

Een andere eis van de vrouwen, die mij billijk voorkomt en waarop mijns inziens gemakkelijk kan worden ingegaan, is de wens van de weduwen, die zouden willen dat voor de toekenning van het pensioen, geen verschil meer zou gemaakt worden tussen de weduwe, die de ambtenaar huwde vóór diens oppensioenstelling, en haar, die hem na zijn opruststelling huwde.

Sinds de oorlog hebben al de volksvertegenwoordigers, voorzeker reeds het oor moeten lenen aan de noodkreten, ofwel van bejaarde vrouwen, die de tachtig benaderen en die plots van alle inkomsten worden beroofd ingevolge het overlijden van haar man, zodat zij op de steun van de openbare onderstand zijn aangewezen, ofwel van jongere vrouwen, die gehuwd waren met een oudere man, die op pensioen werden gesteld ter voldoening aan artikelen 2, 3, 4, 5 van de algemene wet en aan de bepalingen van artikelen 2 en 3 van het besluit van 1936, vrouwen die kinderen behouden uit dit huwelijk en van alle inkomsten zijn verstoken bij het overlijden van haar man.

Dergelijk geval heeft zich vaak voorgedaan voor officieren of ambtenaren, die deel hadden genomen aan de eerste oorlog en die op pensioen werden gesteld wegens hun werkonbekwaamheid.

Zijn er aannemelijke redenen om een ander regime dan de algemene pensioenwet toe te passen op de weduwen die een ambtenaar hebben gehuwd na diens oppensioenstelling ?

Het antwoord zou bevestigend luiden zo het pensioen van de weduwe en van de wezen van de ambtenaar kosteloos was zoals het persoonlijk pensioen van deze laatste; de pensioenkas voor weduwen en wezen wordt echter gestijfd door de stortingen van de ambtenaren, en men ziet dan ook moeilijk in hoe er verschillende regels zouden kunnen worden toegepast naargelang het aangesloten bij laatstbedoelde kas of aangesloten bij de Algemene Pensioenkas geldt.

Ook weet iedereen dat de Pensioenkas voor weduwen en wezen een rijke kas is, die bijgevolg aan geen risico is blootgesteld, wanneer zij haar voordelen verleent aan hen, voor wie zij werd ingesteld, en waarbij de weduwen van gepensioneerde ambtenaren dienen te behoren. De stortingen worden immers niet gedaan met het vooruitzicht dat de weduwe de eerste vrouw zal zijn die men huwde toen men jong was en vooraleer er sprake was van een

la pension, mais tous les fonctionnaires paient la même proportion de leur traitement à la caisse des fonctionnaires.

Si c'est la veuve épousée après l'âge de la pension qui touche celle-ci, il n'y a évidemment pas une autre femme qui peut exciper des mêmes droits. On ne peut arguer du fait que pour la veuve ayant épousé le fonctionnaire après sa mise à la retraite, moins de versements ont été faits que pour celle qui avait épousé son mari avant la mise à la retraite. Dans les deux cas, les versements ont été effectués pour une veuve ou des orphelins pendant tout le cours de la carrière.

On peut évidemment invoquer le fait du mariage intéressé lorsque le fonctionnaire se fait pensionner assez tôt dans sa carrière en essayant de faire jouer les articles 2 et 3 de l'arrêté de 1936 qui permet la mise à la retraite avant l'âge de 65 ans ou avant d'avoir accompli le nombre d'années réglementaires.

Il est vrai que ces jeunes pensionnés prennent souvent une autre profession et sont encore à l'âge où ils peuvent facilement se marier ou se remarier.

Pas toujours à tort, on a mené campagne contre le cumul des pensions et des professions. Mais c'est là un autre problème qui concerne l'application des articles de la loi concernant la pension des fonctionnaires. C'est là qu'il faudrait se montrer plus sévère et non point vis-à-vis des femmes qui souvent ont soigné un homme pendant les dernières années de sa vie et qui, à un âge avancé, alors qu'elles sont incapables de travailler encore, restent absolument sans ressources. L'argument tombe à faux lorsque la femme a épousé le pensionné à l'origine ou à l'aggravation de la maladie. Si un jour elle obtient la pension, elle aura dû auparavant se dévouer parfois pendant des années pour soigner le malade.

D'ailleurs lorsque le défunt a été pensionné avant l'âge de la retraite, sa pension et par conséquent celle de sa veuve, sont proportionnelles aux années de service pendant lesquelles il a versé à la Caisse de pension des veuves et des orphelins.

Le changement de cette disposition légale n'entraînerait certes pas de grandes dépenses nouvelles, pour une caisse qui est, répétons-le, une des plus riches.

Qu'on retourne le problème sous toutes ses faces, la mesure est injustifiable. Le fonctionnaire a versé pour sa veuve et ses orphelins, il est juste que sa veuve et ses orphelins mineurs jouissent après sa mort de la pension à laquelle il a contribué par ses versements, sans égard à la date du mariage.

C'est pour réparer ces injustices que nous déposons la proposition de loi qui suit.

pensioen, of een tweede vrouw, die gehuwd werd na de leeftijd van de oppensioenstelling; doch alle ambtenaren staan hetzelfde aandeel van hun wedde af voor de kas der ambtenaren.

Indien de weduwe, gehuwd na de rustouderdom, het pensioen bekomt, kan een andere vrouw natuurlijk geen aanspraak maken op dezelfde rechten. Men kan niet aanvoeren dat voor de weduwe die met een ambtenaar is gehuwd na diens oppensioenstelling minder stortingen werden gedaan dan voor diegene die in het huwelijk is getreden vóór de oppensioenstelling. In beide gevallen werden de stortingen gedaan voor één weduwe of voor wezen, gedurende gans de loopbaan.

Men zou natuurlijk kunnen aanvoeren dat het huwelijk uit winstbejag werd aangegaan wanneer de ambtenaar zich tijdens zijn loopbaan vrij vroeg op pensioen laat stellen om het voordeel te genieten van de artikelen 2 en 3 van het besluit van 1936, waarbij de oppensioenstelling wordt toegelaten vóór de leeftijd van 65 jaar, of vooraleer het reglementair aantal dienstjaren werd bereikt.

Die jonge gepensioneerden kiezen vaak een ander beroep, terwijl zij nog jong genoeg zijn om remakkelijk in het huwelijk te treden of een tweede huwelijk aan te gaan.

Men heeft, niet steeds ten onrechte, kritiek uitgebracht op de cumulatie van pensioenen en beroepen. Dat is echter een andere kwestie, die verband houdt met de toepassing van de artikelen der wet betreffende het pensioen van de ambtenaren. Daar zou men strenger moeten optreden, en niet tegen de vrouwen die vaak een man tijdens zijn laatste levensjaren hebben verzorgd en die op gevorderde leeftijd, wanneer zij niet meer geschikt zijn om te werken, volstrekt zonder inkomsten achterblijven. Het argument geldt niet wanneer de vrouw de gepensioneerde heeft gehuwd bij de aanvang of bij de verergering van de ziekte. Zo zij ooit het pensioen bekomt, zal zij zich vooraf, vaak jarenlang, aan de verpleging van de zieke hebben moeten wijden.

Trouwens, wanneer de overledene vroegtijdig op pensioen werd gesteld, is zijn pensioen, en bijgevolg ook dat van zijn weduwe, evenredig aan het aantal dienstjaren tijdens welke hij zijn bijdrage heeft gestort bij het Weduwen- en Wezenfonds.

De wijziging van deze wettelijke bepaling zou zeker geen grote bijkomende uitgaven vergen vanwege een kas die, wij zeggen het nogmaals, één van de rijkste is.

Van welke kant men het vraagstuk ook bekijkt, de maatregel is niet te verantwoorden. De ambtenaar heeft gestort voor zijn weduwe en zijn wezen, het ware slechts billijk dat zijn weduwe en zijn minderjarige wezen na zijn dood het pensioen zouden ontvangen, waartoe hij door zijn stortingen heeft bijgedragen, zonder inachtneming van de datum van het huwelijk.

Het hierna volgend wetsvoorstel heeft ten doel deze onrechtvaardigheden te herstellen.

Isabelle BLUME-GREGOIRE.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

L'article 1er du Chapitre Ier de l'arrêté royal du 12 mars 1936, unifiant le régime des pensions des veuves et orphelins du personnel civil de l'Etat et du personnel assimilé, est modifié comme suit :

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Artikel 1 van Hoofdstuk I van het Koninklijk besluit van 12 Maart 1936, waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk Rijkspersoneel en het daarmee gelijkgesteld personeel wordt gewijzigd als volgt :

« Le 4me alinéa du 2° de l'article 1er est supprimé. »

Art. 2.

L'alinéa premier de l'article 2 du même arrêté royal est supprimé et remplacé par le texte suivant :

« La femme qui a épousé un pensionné ou un agent démissionné ou démissionnaire et les enfants issus de leur mariage, ont droit à la pension au même titre et dans les mêmes conditions que les veuves dont le mariage est antérieur à la mise à la pension du mari lorsque celle-ci s'est faite dans les conditions requises par les dispositions générales réglant la mise à la pension des fonctionnaires. »

Art. 3.

La présente loi entrera en application avec effet rétroactif au 1er janvier 1953.

17 mars 1953.

Isabelle BLUME-GREGOIRE.
L. NAMECHE.
E. RONGVAUX.

« Het 4de lid van de 2° van het 1ste artikel weglaten. »

Art. 2.

Het eerste lid van artikel 2 van hetzelfde Koninklijk besluit weglaten en vervangen door volgende tekst :

« De vrouw die een gepensioneerde of een ontslagen of ontslagnemend ambtenaar of beambte heeft gehuwd alsmede de uit dit huwelijk gesproten kinderen, hebben recht op pensioen, in dezelfde hoedanigheid en onder dezelfde voorwaarden als de weduwen wier huwelijk dagtekt van vóór de oppensioenstelling van de man, wanneer deze oppensioenstelling is geschied onder de voorwaarden vastgesteld door de algemene bepalingen tot regeling van de oppensioenstelling der ambtenaren. »

Art. 3.

Deze wet treedt met terugwerkende kracht in werking op 1 Januari 1953.

17 Maart 1953.